

Politolog Roček: Válečný mejdan NATO ve Vilniusu skončil slibem, že aliance se rozprostře nad světem

- CZ24 News | 20. července 2023

SVĚT: Hezky ve zkratce to popsal na webu Prvnizpravy.cz politolog Zdeněk Zbořil ([Proti komu dalšímu chce NATO útočit?](#)). Zbořil upozornil, že nejzajímavější je usnesení, že Severoatlantický pakt bude zvětšovat působnost mimo Severní Atlantik, mimo Evropu, že se zajímá o kontinentální Čínu. To vše je skryto za jednou větou o aktivitách v indo-pacifické oblasti.

Zbořilova slova mi připomenula rok 1999, kdy NATO slavilo 50 let existence. Tehdejší alianční mejdan se odehrával také ve Washingtonu. 75. výročí Aliance se bude slavit příští rok opět na summitu NATO ve Washingtonu. Již tam bylo v roce 1999 deklarováno, že USA se chtějí stát čteníkem světa, píše publicista František Roček v komentáři pro **Prvnizpravy.cz**.

Stín četníka

Tušení toho, co se bude dít po roce 2023, bylo zřejmé již v dubnu 1999, kdy se konal ve Washingtonu summit NATO. Na titulní straně Lidových novin vyšel článek s názvem „**Summit: NATO se chce stát světovým četníkem**“.

V článku (František Šulc, Lidové noviny, 26. 4. 1999) byl podtitulek „**Spojenci odsouhlasili zásahy mimo území členských zemí**“.

V článku je mj. uvedeno: „**Podle očekávání 19 spojenců schválilo operace mimo území členských zemí. Důvodem k zásahu spojenců už není pouze napadení jednoho z nich, jak o tom hovoří článek 5 washingtonské smlouvy. Aliance může zasáhnout i v případě ohrožení životních zájmů svých členů či při nekontrolovatelném pohybu lidí...**“

Věta, že aliance může zasáhnout i v případě ohrožení životních zájmů svých členů neznámá nic jiného, než že NATO chce, pokud bude mít chuť, zasahovat kdekoli. Termín „životní zájem“ je tak široký, že se do něho vejde jakékoliv zdůvodnění.

Zcela jasně to zaznělo v článku Nová doktrína (Ekonom, 29. 4. 1999): „... **na rozdíl od doktríny z roku 1991 již NATO neusiluje o udržení vojensko-strategické rovnováhy v Evropě a rozhodlo se využít svého výjimečného postavení k vytvoření Evropy podle vlastních představ. Nejvíce diskusí v této souvislosti vyvolává skutečnost, že NATO přijetím této doktríny fakticky akceptovalo zásadu, že své vojenské akce může podnikat i bez mandátu Rady bezpečnosti OSN. Na této skutečnosti nic nemění ani pátý bod, který hovoří o spolupráci a dialogu v Evropě.**“

V článku Vykročení do unipolárního světa (Jiří G. Müller, Právo, 27. 4. 1999) je dosti nelichotivě napsáno:

„...**Závěry washingtonského summitu NATO odpovídají jeho průběhu: zdůrazňují jednotu a jsou jasným vykročením do budoucnosti, jež má unipolární charakter s jedinou světovou supermocností - USA.**“

Podle nového strategického konceptu bude aliance zasahovat ve prospěch zajištění míru, bezpečnosti i ochrany lidských práv v euroatlantickém prostoru i mimo hranice členských států. A právě v tom se objevily hlavní rozpory: USA a Británie prosazovaly, aby tyto zákroky vojenského rázu nepodléhaly Radě bezpečnosti (RB) OSN, kde platí právo veta. Francouzský prezident Chirac ale požadoval pro podobné kroky mandát RB. Výsledkem je kompromisní formule, podle níž členové NATO s odvoláním na Washingtonskou smlouvu

“uznávají základní odpovědnost RB na zachování mezinárodního míru a bezpečnosti”. V komuniké už se ale neuvádí, že by podobné mise musely být vždy vázány na OSN, naopak: při konsenzu všech členských zemí, a to v souladu s čl. 7 Washingtonské smlouvy, jsou uskutečnitelné i bez OSN...” Konec citace.

Úsměvná tušení

Pokud jde o čteníka světa, v českém hlavním mediálním proudu se tento termín objevil až v roce 1999. Je poněkud úsměvné, že první zmínka o USA jako čteníkovi světa se objevuje v článku „Hvězdy a proroci slibují světu rok velkého krále teroru“. Jedná se o pohled roku 2023 (5. 1. 1999, autor Pavel Stóckl) o hloupostech v horoskopech. Napsal: ***“...Snad nejstřízlivější je Kozmickův horoskop prodáváný po internetu za deset dolarů, který vychází ze současných trendů: USA budou dál fungovat ve zvýšené míře jako světový čteník a čelit také rostoucí vlně teroru; Evropská unie a euro ukáže svou sílu a v Británii proběhne politická reforma.”***

Horoskopy čili bohapusté hádání vycházelo z tehdejšího očekávání politické situace a obecné nálady. To se potvrdilo o něco později v dubnu 1999 na tehdejším summitu NATO.

Četnická příprava na stagnaci

Politiky nepřekvapuje, že USA chtějí rozšířit jakýmkoliv možným způsobem působnost NATO, aby skrze alianci posílili maximálně vliv ve světě. Snaha o dominanci po rozpadu Sovětského svazu (SSSR) a Varšavské smlouvy se zdála být pro USA bez problémů. Takový byl i pohled naivních nebo hloupých, mezi které lze zařadit i českého Václava Havla, a desítky politiků, kteří se radovali z rozpadu SSSR a viděli světlé zítřky. Na této nereálné vlně ještě dnes se pohupuje i česká přihloupě fialová vláda.

Z psychologického hlediska není nic zvláštního na tom, že USA chtějí maximálně rozšířit svoji moc. Od starověku se tak chovaly všechny vládnoucí skupiny a toto „puzení“ mezi politiky zůstane až do konce lidského světa.

Rozklad současného mezinárodního prozápadně orientovaného (vynucovaného) mezinárodního řádu je inspirativně popsán např. v knihách vydaných v češtině: Henri Kissinger, Umění diplomacie (1994) – Zbigniew Brzezinski, Velká šachovnice (1997) – Henri Kissinger, Potřebuje Amerika zahraniční politiku? (2001) – Robert Kagan, Labyrint síly a ráj slabosti (2003) – Henri Kissinger, Uspořádání světa (2014) – ale i v řadách méně známých publikací.

Snaha maximálně rozšířit svůj mocenský vliv ve světě je od amerických politiků poslední křeč, ke které mají USA sílu. Ameriku čeká do budoucna jen postupné oslabování moci.

V roce 2023 nelze předvídat, jak se bude pokles vlivu USA konkrétně projevovat a jaké mocenské křeče budou úpadek moci provázet. Tušení amerických problémů ale bylo zřejmé již před 20 lety.

Zbigniew Brzezinski považovaný za šedou eminenci americké zahraniční politiky v poslední kapitole knihy „Velká šachovnice“ (s. 211 českého vydání) píše: ***„Amerika ... je zřejmě i poslední vpravdě globální supervelmocí... Podle některých odhadů lze tvrdit, že na konci tohoto desetiletí bude na Ameriku stále připadat alespoň 20 % světového hrubého domácího produktu... Ale tato hodnota se pravděpodobně sníží ...a Evropa, Čína, Japonsko - zvýší svůj relativní podíl na víceméně americkou úroveň...”***

Problém USA je, že mají na rozdíl od jiných států také obří dluh. Do roku 2022 činil dluh USA 24 bilionů dolarů, což se rovná 95% HDP. Americký dluh prudce roste, a proto americká administrativa v roce 2023 musela řešit dluhovou krizi.

Západní kritici, jako třeba Jeffrey D. Sachs, renomovaný profesor Kolumbijské univerzity, vidí lék na obří dluh: zastavit z vlastního rozhodnutí administrativy USA americké války a seškrtnat obří vojenské výdaje.

Brzezinski viděl vyhlídky USA jako mocnosti bledě: ***“...kulturní změny v Americe zřejmě nebudou v souladu s trvalým vykonáváním imperiální nadvlády v pravém slova smyslu, neboť to***

vyžaduje vysoký stupeň ideové motivace, intelektuální angažovanost a živé vlastenecké cítění. Avšak hlavní proud americké kultury se stále víc upíná na masovou zábavu, v níž naprosto převažují témata orientovaná na osobní hédonismus a na únik od společenské zodpovědnosti..." (s. 213)

Co z toho vyplývá? Brzezinski odpovídá: **„... Pro bohaté země, krocené jejich sebezničující technologickou kapacitou i vlastním zájmem, představuje válka luxus, který si v jejich očích mohou dovolit jenom chudé národy tohoto světa..."** (s. 214)

Washingtonský summit bude ve stínu smutku

O politicko – vojenských výhledech USA není třeba psát s podporou autorů, kteří pohrdají současnou praxí severoamerické administrativy. Stačí opět fanoušek militantní síly USA, Brzezinsky. Snaha USA o udržení moci za jakoukoliv cenu do jisté míry odpovídá povzdechu Brzezinského v poslední kapitole knihy „Velká šachovnice“ poprvé vydané v roce 1997:

„... stručně řečeno, cíl politiky Spojených států rozhodně musí být dvojitý: udržet dominantní postavení Ameriky alespoň po další generaci, nejlépe ještě o něco déle, a vytvořit geopolitický rámec, jenž by umožňoval vstřebávat nevyhnutelné otřesy i napětí sociálně - politických změn a z něhož by se zároveň vyvíjelo geopolitické jádro společné zodpovědnosti za mírové vedení světa. Prodloužení etapy postupně narůstající spolupráce s euroasijskými partnery, kterou by Amerika stimulovala i řídila, může také napomoci přípravě podmínek směřujících ke zdokonalení existujících a rychle zastarávajících struktur Organizace spojených národů..." (s. 216)

Citace je samozřejmě v propagandistickém nálevu, ale zcela racionální je názor Brzezinského: **„...udržet dominantní postavení Ameriky alespoň po další generaci, nejlépe ještě o něco déle, a vytvořit geopolitický rámec, jenž by umožňoval vstřebávat nevyhnutelné otřesy i napětí sociálně - politických změn..."**

Tažení USA proti Rusku a USA má pragmaticky mocenský rozměr. S lidskými ideály a podobnými žvásty to nemá nic společného. Stačí si jenom letmo připomenout, co napsal George Friedman, zpravodajský expert, zakladatel i šéf konzultační zpravodajské agentury Stratfor (Strategic Forecasting). Svými názory a podněty v médiích a knihách silně ovlivnil americkou politiku. V knize „Příštích sto let“ (Argo a Dokořán, 2010) napsal: **„...Ukrajina uzavřela spojenectví se Spojenými státy a odvrátila se tak od Ruska - to byl přelomový bod v dějinách Ruska."** (s. 97)

Friedman dále uvedl, že oranžová revoluce na Ukrajině od prosince 2004 do ledna 2005 byl první zřetelný **„pokus Spojených států přičlenit Ukrajinu k NATO, a tím přivodit období rozkladu Ruska."** (s. 97)

Singapurský pohled

Výstižně rozklad současného mezinárodního řádu popisuje kniha „Asijské 21. století“, kterou napsal Kishore Mahbubani. Knihu vydal Asijský výzkumný institut – Singapurská národní univerzita v roce 2022.

Kishore Mahbubani (*1948) je singapurský diplomat a geopolitický konzultant, který též působil jako stálý zástupce Singapuru při OSN, a v letech 2001 až 2002 jako předseda Rady bezpečnosti OSN. Jako odborník Mahbubani působí v radách několika institucí v Singapuru, Evropě a Severní Americe. Jeho názory nejsou jenom aktivistické pózy.

Knihy je souborem veřejnosti přístupných upozornění, že sice USA mají největší válečný rozpočet na světě, ale ve světě existuje stále více i veřejně dostupných důležitých analýz o úpadku USA a tzv. Západu, na který bohužel doplatíme i my ve středu Evropy.

V úvodu autor píše: **„Žijeme v nesmírně paradoxní době. V jednadvacátém století budeme svědky větších změn než v kterémkoli předchozím lidském století... struktura a chemie**

jednadvacátého století se bude masivně lišit od devatenáctého a dvacátého století... Bude se lišit ve třech významných dimenzích.

Zaprvé, budeme svědky konce éry dominance Západu ve světových dějinách.

Za druhé, budeme svědky návratu k úspěchu mnoha asijských společností, zejména dvou nejlidnatějších společností Číny a Indie. Zatřetí, v důsledku rychlého zmenšování světa díky technologickým skokům a díky rostoucí vzájemné závislosti, částečně prostřednictvím globálního obchodu, lidstvo již nežije na obrovské planetě.“

Skepsi vůči Západu melodramaticky Mahbubani popisuje takto: „... naprostý šok a údiv, Západ nedokázal provést inteligentní adaptace. Neschopnost inteligentně se přizpůsobit vysvětluje, proč se mnoho klíčových obyvatel Západu, zejména ve Spojených státech a v Evropě, cítí velmi ztraceně a pesimisticky ohledně budoucnosti...

...Ještě větším šokem pro mě bylo zjištění, že nejvíce “uzavřených” myslí v oblasti americké intelektuální scéně byly myslí “liberální”.... v otázkách, jak by měla lidská společnost růst, rozvíjet se a být úspěšná, mohou existovat pouze jednoduché černobílé odpovědi. “Bílá” odpověď zněla, že pouze společnosti, které kopírují západní liberální ideál, uspějí...”

AUTOR: František Roček

[ZDROJ](#)